

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Vyjíždka z obcí Česka do zaměstnání na základě času a vzdálenosti: Její vývoj v letech 1991 - 2011

Autor práce: Bc. Štěpán Dolák

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (*přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.*)

Diplomová práce Bc. Štěpána Doláka se věnuje tradiční, avšak v dané oblasti relativně málo probádané problematice, a sice fenoménu vyjíždky obyvatel za prací hodnocené prostřednictvím času a vzdálenosti. Jedná se o výsostně geografickou problematiku, neboť vztah těchto aspektů zkoumají zejména geografové. Cíle práce jsou formulovány v úvodní kapitole. Samotná formulace je v pořádku, přesto však postrádám lepší orientaci v dané problematice. Mám tím na mysli zejména skutečnost, že řada diskutovaných úvodních aspektů dané problematiky není citována. Autor mohl podle mého už v úvodní kapitole prostřednictvím formulace cílů práce odpovědět na tradiční trojici otázek – Co dělám? Proč to dělám? K čemu to celé je? Hypotézy jsou formulovány v samostatné kapitole číslo 3 (tj. po představení teoretických konceptů práce). Hypotézy jsou v pořádku, jsou opřeny o relevantní literaturu. Specifickou výtka je pak určitý terminologický nesoulad, neboť v názvu práce se objevuje „Vyjíždka obyvatel za prací“, zatímco v práci se až na výjimky pracuje s termínem „dojíždka obyvatel za prací“.

Práce s literaturou (*teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.*)

Autor ve své diplomové práci využívá adekvátní českou i zahraniční literaturu. Teoretická část práce je zpracována na jednu stranu velmi solidně (z hlediska rozsahu diskutovaného problému), na druhou stranu lze autorovi vytknout, že některé pasáže mají menší souvislost s tématem práce. Mám na mysli zejména některé kapitoly zabývající se široce problematikou volby dopravního prostředku apod. Místo toho bych naopak v teoretické části práce více uvítal diskuzi fenoménu vzdálenosti ve vazbě na prostorové interakce (např. Tobler, Ullman apod.) či konceptu dopravní dostupnosti v souvislosti s dojíždkou obyvatel za prací (v českém prostředí např. Hudeček 2010). Tyto koncepty mají pro daný typ práce podle mého názoru větší relevanci. Druhou výtka mám k tomu, že se v práci autor nezmiňuje o konceptu distance-decay, který má přímou souvislost s tématem práce. Právě na dojíždce obyvatel byl tento fenomén studován asi nejvíce (v českém prostředí například autory Halás a Klapka, kteří se v práci vůbec neobjevují!).

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

Autor si z metodického hlediska počíná velmi dobře. Na dostupná data aplikuje jednoduché a prověřené, přitom však vhodné metody výzkumu. Správně rovněž upozorňuje na metodologické problémy komparace dojíždkových dat ze SLDB 1991 až 2011. Z metodické kapitoly však není zcela zřejmé, jak se autor s těmito problémy vypořádal. Prosím o vyjádření se v rámci obhajoby práce. Na

kolik jsou výsledky a metodika práce zajímavé, nemohu se ubránit dojmu, že se autor mohl více věnovat problematice využitého dopravního prostředku při dojížděcí za prací a jejím změnám v řešeném období. Tyto informace mají totiž rovněž velkou souvislost s tématem práce. Naopak některé aspekty (zejména hodnocení souvislosti cestovního času a vzdálenosti dojížděčky ve vazbě na nezaměstnanost) působí v práci poněkud nekonzistentně. K metodice mám ještě otázku – jakým způsobem by se dal vyřešit problém s výpočtem vzdálenosti dojížděčky do velkých center osídlení, jejichž rozmístění pracovních příležitostí může být výrazně polycentrické? (s. 32)

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

Analytická část práce představuje nejvýznamnější výsledky celého výzkumu. Je zpracována korektně a logicky. Autor nejprve hodnotí parciální projevy změn v dojížděcí obyvatel za prací ve vztahu k vzdálenosti a cestovnímu času. Mrzí mě ovšem, že se nepokusil o nalezení obecné funkce vzdálenosti (viz výše zmíněný koncept distance-decay) pro všechny tři cenzusy. Tento přístup by byl asi nejcennější. Přesto k hodnocení přistupuje správně, dokáže identifikovat hlavní změny ve sledovaném období a využívá k tomu korektní výsledky předchozích analýz. Na druhou stranu analytické části práce ubírá pomyslný „drive“ to, že řadu aspektů autor nekommentuje, resp. komentuje bez adekvátního opření se o relevantní literaturu. Je to jistě škoda, neboť by to celou práci významně pozvedlo. Dalším problémem je pak výše uvedená problémová komparace výsledků ze tří různých cenzusů. Například změny cestovního času mezi roky 2001 a 2011 (tab. 4) jsou poměrně extrémní, což lze těžko vysvětlit pouhými změnami v automobilizaci, rostoucími kongescemi apod. Problematické je zároveň srovnání počtu EAO, kdy se ve všech censech měnila jejich definice. Hodnocení diferenciací ve vzdálenosti a cestovním času dojížděčky obyvatel za prací má podle mého jen omezenou vypovídací hodnotu, neboť mezi jednotlivými kraji existují významné rozdíly ve struktuře a rozmístění pracovních příležitostí, nehledě na rozdíly v sídelní struktuře jednotlivých regionů. Za zdařilou naopak považuji finální typologii POU na základě vážené průměrné dojížděčky za prací.

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

Závěry práce syntetizují hlavní zjištěné výsledky a zasazují je do širšího kontextu. Autor odpovídá na hypotézy výzkumu a vše hodnověrně deklaruje.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / **velmi dobrá** / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / **dobrá** / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / **dobrá** / nevyhovující

Komentář (*vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.*)

Poměrně častým problémem práce jsou překlepy a zejména shoda podmětu s přísudkem (cca 20x). Celkový dojem z práce to poměrně výrazně snižuje. Grafika je na velmi dobré úrovni (až na grafické měřítko map). Jen podotýkám, že místo ArcGis by se měla používat oficiální zkratka ArcGIS.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Práci jako takovou hodnotím pozitivně. Mé předchozí připomínky by rozhodně neměly zakrýt skutečnost, že se jedná o velice solidně zpracované dílo, zaměřené na zajímavý prostorový fenomén. Hlavními přínosy práce jsou empirická analýza výsledků SLDB 1991 až 2011 z hlediska času a vzdálenosti dojíždky obyvatel za prací. Teoretická a analytická část práce jsou až na výjimky vhodně provázány. Výsledky práce by po určitém doplnění mohly být publikovány v odborné literatuře.

Předloženou práci **doporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

Kromě výše uvedených otázek prosím autora, aby v rámci obhajoby odpověděl na následující otázky:

1. Narazil jste v odborné literatuře na studii s podobným tématem, která by umožnila i mezinárodní srovnání sledovaných fenoménů a možná i vyvození specifik dojíždky obyvatel za prací v České republice? Pokud ano, pokuste se o to stručně v rámci obhajoby.
2. V závěrečné části predikujete snížení cestovního času ve SLDB 2021 na základě rostoucí automobilizace. Vzhledem k tomu, že v posledních letech došlo v českém prostředí k rychlému růstu automobilizace, začínají se tyto trendy zpomalovat. Zhodnoťte prosím Vaši predikci s konceptem tzv. „peak car“ (např. Goodwin 2012) a se současnými trendy využití veřejné dopravy v zázemí velkých měst (viz např. Kraft, Prener 2014).

Datum:

Autor posudku:

Podpis: